

Obec Pavľany leží na južnom okraji Levočských vrchov, neďaleko Spišského Podhradia. Nadmorská výška v strede obce je 805 m n. m. a v chotári 610 – 920 m n. m. Členitý hladko modelovaný povrch chotára tvoria flyšové súvrstvia s prevahou pieskovcov. Vo zväčša odlesnenom chotári prevládajú pasienky, len vo východnej časti sú smrekové lesy s prímесou jedle.

Súčasná obec vznikla pravdepodobne už v 13. storočí, hoci prvá písomná zmienka o nej pochádza až v roku 1339. V listine uhorského palatína Viliama Drugetha, sa spomína pod názvom „Scenthpál“. Neskôr sa Pavľany vyskytujú pod názvom „Paulyan“, „Szepesszentpál“. Od roku 1920 sa používa názov Pavľany.

Obec je doložená z roku 1242 ako Polan, neskôr ako Polanfolus (1325), Pawlany (1773); maďarsky Pavlyán, Szepesszentpál. V 18. storočí bola majetkom Spišského biskupstva. V roku 1787 mala obec 37 domov a 253 obyvateľov, v roku 1828 mala 50 domov a 371 obyvateľov.

V katastri obce sa nachádzajú zvyšky zaniknutej stredovekej osady Krigov. Do roku 1848 nesmeli Židia bývať v mestách, preto sa v Pavľanoch usídlila početná komunita Podhradských Židov, ktorí podnikali v Spišskom Podhradí.

Názov obce naznačuje odvodenie jej názvu od patróna miestneho chrámu sv. Pavla. Pravdepodobne koncom stredoveku došlo k rozšíreniu pôvodného patrocinia sv. Pavla na sv. Petra a Pavla. Prvý doklad na nové patrocinium pochádza až z roku 1731. Zachovalo sa až do súčasnosti. Obec patrila ako fília k rímsko – katolíckej fare vo Vyšných Repašoch.

Obecnú správu od stredoveku zabezpečoval richtár s prisáznymi – burgarmi (v 2. polovici 19. storočia boli až traja).

Od 17. storočia obec vydávala vlastné dokumenty, ktoré boli spočiatku overované len tromi krížikmi. V roku 1821 si dala obec vyhotoviť vlastné pečatidlo o priemere 28 mm, ktoré sa zachovalo do súčasnosti. V pečatnom poli sa nachádzajú postavy patrónov miestneho chrámu sv. Petra a Pavla, držiace v rukách mučenícke palmy. Kvôli rozoznaniu bol sv. Peter ešte sprevádzaný svojím typickým atribútom – dvomi skríženými kľúčmi. Je zaujímavé, že sv. Pavol tu nemá na rozdiel od sv. Petra svoj charakteristický atribút – meč. Zrejme obec považovala za dostatočný znak to, že sa vyskytoval vo dvojici so sv. Petrom a že aj samotný názov obce upozorňoval na jeho prítomnosť v obecnej pečati. Túto pečať používala obec na overenie svojich dokumentov ešte v roku 1870.

Centrálnou dominantou obce je kostol sv. Petra a Pavla z roku 1930. Katolícky kostol bol postavený na starších základoch, jednolodový s obdĺžnikovou loďou, ku ktorej je z ľavej strany pristavaná veža so štvorcovým pôdorysom, zakončená nízkou cibulou. Okolo kostola je pôvodný starý múr. Prícestná kaplnka Immaculaty je z konca 19. stor

Turistika:

Obec si zachovala dodnes poľnohospodársky charakter, ktorý dopĺňa aj rekreačná funkcia - chalupárstvo, turistika. Práve táto funkcia obce je perspektívou jej zachovania sa. Architektúra pôvodných gazdovských domov láka obyvateľov miest. V obci sa začína lyžiarska turistická trasa, ktorá vedie do lyžiarskeho strediska v Závade pri Levoči. Červený turistický chodník vedie do Olšavice.

Zdroj: zber informácií od samospráv, internet, web stránky obcí www.e-obce.sk/obec/pavlyany